

KRONIKA

Doc. RNDr. Ján Jarkovský, DrSc., sedemdesiatročný

RNDr. Ján Jarkovský sa narodil 18. júla 1919 v malej osade Dolina pri Drážkoviach v Turci. Ako syn kovo-roľníka bol už od detstva vychovávaný k úcte k tvrdej a systematickej práci. Po maturite na gymnáziu v Martine študoval na Prírodovedeckej fakulte v Bratislave kombináciu prírodopis—chémia.

Roku 1945 sa stal asistentom na Mineralogicko-petrografickom ústave Slovenskej vysokej školy technickej a pracoval tam do roku 1948. Mal výborné predpoklady na úspešný výskum geochemie a čoskoro dosiahol pozoruhodné výsledky v chemickom výskume rozmanitých geologických materiálov, najmä sulfidov. Zavádzal používanie progresívnych laboratórnych metód výskumu, rozhodujúcich najmä v mineralógii, petrológii a metalogenéze, ale predovšetkým pri riešení geochemických otázok v geológii.

Po odchode z vysokej školy desať rokov pracoval v Geologickom ústave D. Štúra. Vybudoval tam chemicko-analytické oddelenie a vychoval kádre špecializované na analýzu geologických materiálov, ktorej výsledky tvoria základ vstupných údajov pre geochemické uzávery. V rokoch 1950—1952 viedol rozsiahlu chemicko-analytickú akciu na overenie kvality zásob železných rúd na Slovensku. Rigoróznou prácou, ktorá výrazne prispela k poznaniu dinasových kremencov na Slovensku, obhájil roku 1952. Bohaté analytické skúsenosti jubilant zhrnul v diele venovanom analýze silikátových hornín, ktoré vyšlo roku 1960 a ktoré je doteraz jedinou základnou a komplexnou knihou s touto tematikou vydanou v ČSSR.

Roku 1959 prešiel J. Jarkovský ako skúsený analytik a geochemik do vtedajšieho Vedeckovýskumného geologicko-geografického ústavu Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Viedol tu chemickoanalytické pracovisko zamerané najmä na spektrochemické metódy analýzy stopových prvkov. Stal sa jedným z priekopníkov kvantitatívnych spektrochemických postupov analýzy stopových prvkov v geologických materiáloch, hlavne v sírnikoch.

Za výsledky spektrochemického a geochemického výskumu pyritu a pyrotínu z ložísk Západných Karpát získal jubilant roku 1964 vedeckú hodnosť kandidáta geologicko-

mineralogických vied. Vo výskume s obdivuhodnou vytrvalosťou pokračoval a nevyhýbal sa ani prípravným prácam spojeným so separáciou minerálnych frakcií. Podarilo sa mu získať početné poznatky o geochemii sírnikových minerálov, ktoré spolu s akademikom B. Cambelom vyhodnotil v piatich monografiách týkajúcich sa geochemie pyritov, pyrotínov, chalkopyritov a antimonitov.

V úsilí plne sa venovať problémom geochemie, osobitne sírnikových minerálov, prešiel roku 1970 ako vedúci vedecký pracovník Geologického ústavu Prírodovedeckej fakulty UK na Katedru geochemie, kde sa roku 1972 habilitoval a bol vymenovaný za docenta. Za súborné vedecké práce z oblasti analytickej geochemie sulfidických minerálov získal r. 1980 hodnosť doktora geologických vied.

Jeho bohatú publikačnú činnosť predstavuje 7 knižných publikácií, 80 pôvodných vedeckých prác a mnoho vystúpení na vedeckých konferenciách doma i v zahraničí, z ktorých viaceré sám organizoval. Najvyšším ocenením vedeckej činnosti doc. Jána Jarkovského je štátna cena Klementa Gottwalda za výskum v oblasti geochemie sírnikových minerálov, ktorá mu bola udelená spolu s akademikom B. Cambelom.

Okrem bádateľskej činnosti je nevyhnutné vyzdvihnúť aj bohatú pedagogickú a politicko-spoločenskú aktivitu jubilanta. Bol školiteľom kandidátov vied, vychoval viacerých doktorov prírodných vied a bol členom viacerých kvalifikačných komisií. Systematicky prednášal na vysokej škole, pripravil pre študentov učebné texty a skriptá.

Je čestným členom Slovenskej geologickej spoločnosti, zaslúžilým členom Slovenskej chemickej spoločnosti, ako aj Medzinárodnej asociácie pre geochemiu a kozmochemiu.

Doc. Jarkovský je nositeľom zlatej medaily Univerzity Komenského a Prírodovedeckej fakulty UK, striebornej medaily Geologického ústavu D. Štúra a Prírodovedeckej fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Brne.

Pri životnom jubileu želáme doc. RNDr. Jánovi Jarkovskému, DrSc., ďalšie pracovné úspechy, pohodu v živote, dobré zdravie, optimizmus a radosť z dosiahnutých výsledkov.

Jozef Veselský

ZO ŽIVOTA SGS

J. Michalík, E. Halásová, M. Peterčáková, L. Ožvoldová: **Výsledky mikrobiostratigrafického výskumu spodnokriedových uloženín manínskej jednotky na lokalite Butkov** (Bratislava 13. 4. 1989)

Spresnenie spodnokriedovej mikrobiostratigrafickej škály si vynucuje koreláciu distribúcie mikrofosilií v detail-

ných, dobre fixovaných profiloch. V lome ladeckých cementárni na Butkove sme analyzovali oxfordsko-barémsku časť vrstvého sledu.

Kremenité „banánové vápence“ tvoriace vložku v čorštyňskom súvrství, obsahujú rádiolárie vrchno — spodnoxfordských zón U. A. 7 a U. A. 8 (Baumgartner, 1987): *Andromeda podbielensis*, *Tritrabs casmaliensis*, *Emiluvia*

KRONIKA

Prof. RNDr. Vendelín Radzo, CSc., šesťdesiatročný

Prof. RNDr. Vendelín Radzo, CSc., profesor mineralógie a vedúci Katedry geológie a mineralógie Baníckej fakulty Vysoké školy technickej v Košiciach sa dožil 16. 7. 1989 šesťdesiatich rokov.

Jubilant sa narodil v Hruštíne, okres Dolný Kubín. Po maturite v Dolnom Kubíne sa roku 1949 zapísal na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského, ktorú ukončil v roku 1953 a nastúpil ako asistent na novozriadenu Katedru geológie a mineralógie Baníckej fakulty VŠT v Košiciach, kde pracuje doteraz. V rokoch 1959–1968 bol vedeckým pracovníkom Laboratória pre výskum nerastných surovín Baníckej fakulty, od roku 1968 pôsobil ako docent a od roku 1981 ako profesor mineralógie. Vo svojej výskumnej činnosti, dokumentovanej desiatkami vedeckých publikácií, sa zameriava na uplatňovanie fyzikálno-chemických metód mineralogického výskumu, najmä nerudných surovín. Túto otázku rozoberá aj vo svojej kandidátskej (1965) a habilitačnej dizertačnej práci (1966).

V. Radzo stál pri počiatkoch budovania Katedry geológie a mineralógie a zaslúžil sa najmä o jej vybavenie laboratórnou a prístrojovou technikou. Vychoval stovky banských a hutných inžinierov v disciplínach mineralógia, špeciálne metódy mineralogického výskumu, geochemia a i. Výrazom veľkej starostlivosti, ktorú venuje výchovno-vzdelávaciemu procesu, sú desiatky učebných textov, ktoré zostavil najmä z mineralógie a geochemie. Posledné roky zostavoval rukopis celoštátnej vysokoškolskej učebnice z mineralógie, ktorá má vyjsť v dohľadnom čase.

Bol priekopníkom výskumu surovínovej základne Slovenska najmä pre keramický priemysel. S jeho menom je

spojené objavenie ložísk bentonitu pri Finticiach, Nižnom Hrabovci a Tepličanoch a výskum ich mineralogicko-technologických vlastností. Rovnako sa zameriaval aj na pozdišovský íl, ílové a bauxitické suroviny v Košickej a Hornádskej kotline. Veľký počet jeho publikovaných prác je venovaný charakteru okolorudných hydrotermálnych premien v neovulkanitoch, či už v banskoštianicko-hodrušskom rudnom rájone alebo v zlatobanskom rudnom poli, či v Zemplínskych vrchoch. Z uvedených lokalít opisuje ako prvý celý rad ílových minerálov (illit, montmorillonit, hydromuskovit, halloyzit, kaolinit a i.), ale aj ďalšie, ako jarosit, gibbsit a i. Z Ťahanoviec prvý opisuje molybdenit, z Nižného Medzeva kobellit, z okolia Šalkovej prehnit, rýdzu meď a kuprit, zo Silice baryt a i. Týmito nálezmi sa prof. Radzo výrazne zapísal do topografickej mineralógie Slovenska. Záslužná je práca prof. Radza na poli rozvoja fyzikálno-chemických identifikačných metód najmä röntgenometrie, diferenciálno-termickej analýzy, chrometografických a spektrometrických metód.

Aktívne pracuje v mnohých odborných komisiách, je členom Medzinárodného komitétu pre mineralógiu pri ČSAV, členom komisie pre obhajobu kandidátskych dizertačných prác, školiteľom aspirantov a pod.

Spolupracovníci, žiaci a celá československá geologická odborná verejnosť vysoko oceňujú dlhoročnú obetavú prácu prof. Radza, ktorú venoval výchove mladej vysokoškolskej inteligencie, rozvoju slovenskej geológie a pri príležitosti jeho významného životného jubilea mu želajú do ďalšej tvorivej práce veľa pevného zdravia a úspechov.

Ladislav Rozložník

orea. Hľuznaté vápence v nadloží patria vrchnému oxfordu až vrchnému titónu. V sakokómovej mikrofácii sa vyskytujú mikroplanktonické zvyšky siedmich zón.

Mikroplanktón ladeckého súvrstvia patrí vrchnoberiaskej až valanginskej zóne Calpionellites. Chudobná asociácia nanofosilií pozostáva z druhov Watznaueria barnesae a Micrantholithus hoschulzi spolu s Cretarhabdus crenulatus, C. conicus, Cyclagelosphaera margereli, Ellipsagelosphaera britannica, Zeughrhabdus embergeri a z nanokónov Nannoconus bermudezi, N. globulus, N. steinmanni.

Mraznické súvrstvie obsahuje hojné nanokóny, zriedkavý mikroplanktón (Borza et al., 1987) a asociáciu nanofosilií W. barnesae–M. hoschulzi. Rádiolárie sú ojedinelé, zle zachované.

V mikroplanktónnej kalíšianskej súvrstvia prevláda Tintinnopsella carpathica, kadosíny a kolomiféry. V asociácii

vápenného nanoplanktónu pribudli formy Calcicalathina oblongata, Conusphaera mexicana, Crucicellipsus cuvillieri. Rádioláriová mikrofaua sa skladá zo zástupcov 26 taxónov, patrí zóne Mirifusus chenodes (najvyšší spodný hotevív podľa Schaafa, 1985).

Mikroplanktón lúckovského súvrstvia je pestrý, ale neobsahuje stratigraficky hodnotné formy (Michalík a Vašíček, 1987), bohaté sú i asociácie rádiolárií (38 foriem). Obsahujú hotevívské druhy Acanthocircus dicranacanthus, Obesacapsula rotunda, Cecrops septemporatus a Acanthocircus carinatus. K asociácii nanoplanktónu pribudla Braarudosphaera bigelowi, ojedinelá je Calcicalathina oblongata, Conusphaera mexicana, hojný je Micrantholithus hoschulzi a Watznaueria barnesae. Nanokóny sú tu najhojnejšie. Podľa makrofosilií patrí súvrstvie spodnému až vrchnému barému (Michalík a Vašíček, 1987).